

บทที่ 1

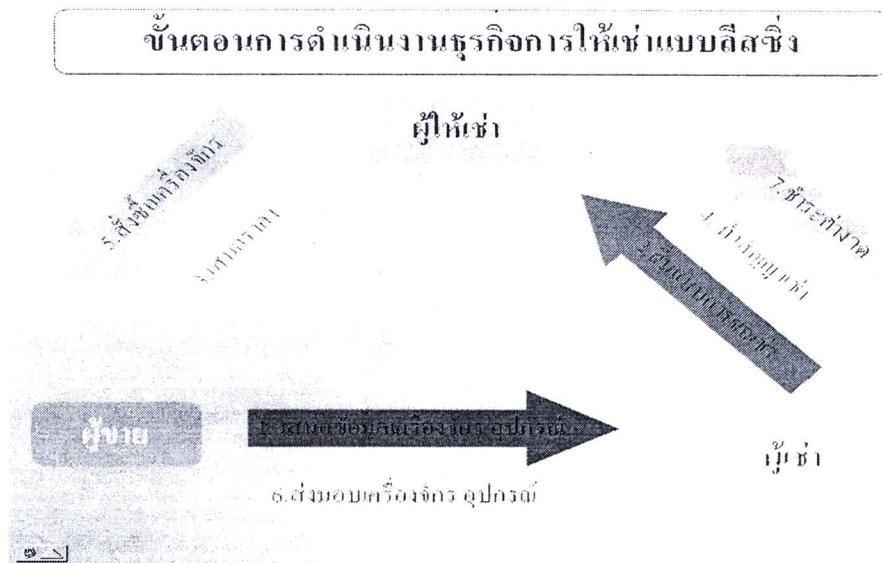
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งเป็นการบริการทางการเงิน โดยให้สินเชื่อกับลูกค้าที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจทุกประเภท แต่ลูกค้าจะได้รับสินทรัพย์ในการดำเนินการธุรกิจ แทนการรับสินเชื่อที่เป็นจำนวนเงิน ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศไทยมีการขยายตัวไม่สูงมากนัก และยังมีบทบาทจำกัดในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องมีบริษัทหรือสถาบันลีสซิ่งแห่งชาติเพื่อช่วยกระตุ้นและพัฒนาธุรกิจ ตลอดจนเป็นตัวอย่งในการกำหนดมาตรฐานการดำเนินธุรกิจที่ดีและมีความชัดเจน รวมทั้งให้คำปรึกษา และช่วยพัฒนาตลาดเครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิตให้มีความกว้างและลึกเพื่อรองรับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง (โชติชัย สุวรรณภรณ์, 2549)

การดำเนินงานของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศไทย

การประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศไทยนั้น เริ่มในปี พ.ศ. 2521 โดยบริษัท ไทยโอริกซ์ ลีสซิ่ง จำกัด (เดิมชื่อ บริษัท ไทยโอเรียนท์ลีสซิ่ง จำกัด) (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2550) ในระยะเริ่มแรกนั้นผู้ประกอบการให้เช่าแบบลีสซิ่งได้ใช้ข้อกำหนดของกรมสรรพากรซึ่งกำหนดประเภทของธุรกิจนี้เป็นธุรกิจการให้บริการเช่าทรัพย์สิน มาเป็นจุดขาย โดยผู้เช่าบันทึกค่าเช่าเป็นค่าใช้จ่าย ทำให้มีความสะดวกในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ส่วนผู้ให้เช่าบันทึกบัญชีตามนโยบายของผู้ประกอบการให้เช่าแบบลีสซิ่ง แต่ส่วนใหญ่จะบันทึกค่าเช่ารับเป็นรายได้ค่าเช่าเพื่อความสะดวกเช่นเดียวกัน

ภาพ 1 ขั้นตอนการดำเนินงานของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง

ที่มา. จาก ระบบบัญชีลีสซิ่ง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว (หน้า 9), โดย วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2540, กรุงเทพมหานคร: ไอ โอนิก อินเทอร์เน็ต รีซอสเซส.

วิธีการดำเนินธุรกิจ มีขั้นตอนตามลำดับดังนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง จะถูกกำหนดให้เป็น ผู้ให้เช่า ส่วนลูกค้าหรือผู้ขอสินเชื่อ ถูกกำหนดให้เป็น ผู้เช่า ผู้เช่าจะเป็นผู้จัดหาสินทรัพย์ที่ต้องการใช้ในการประกอบธุรกิจ เช่น เครื่องจักร เครื่องใช้สำนักงาน ยานยนต์ และอื่น ๆ ตามความต้องการของธุรกิจ และมาติดต่อผู้ให้เช่า เพื่อช่วยจ่ายค่าสินทรัพย์เหล่านั้นแทนผู้เช่า ผู้เช่าจะจ่ายคืนค่าสินทรัพย์ให้ผู้ให้เช่าเป็นงวดตามสัญญาเช่าระยะยาวที่ได้จัดทำไว้ หรือผู้จำหน่ายสินทรัพย์จัดหาผู้เช่ามาซื้อสินทรัพย์หรือสินค้าของผู้จำหน่ายและติดต่อให้ผู้ให้เช่าดำเนินการให้เช่าแบบลีสซิ่ง และเมื่อสิ้นสุดสัญญา ผู้เช่ามีสิทธิเลือกที่จะซื้อสินทรัพย์ที่เช่าหรือส่งคืนสินทรัพย์นั้นแก่ผู้ให้เช่าก็ได้ (ดังแสดงในภาพ 1)

ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศไทยมีศักยภาพที่จะเติบโตเป็นแหล่งเงินทุนที่เป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งมีความสำคัญต่อภาครัฐบาลในการกำหนดนโยบายเพื่อควบคุมดูแลการขยายตัวของสินเชื่อที่เหมาะสมตามสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและผลจากงานวิจัย (Leaseurope, 2002) ได้สรุปประโยชน์ของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งมีดังนี้ สนับสนุนการใช้เครื่องจักรแทนแรงงาน ทำให้เกิดการประหยัด

ค่าใช้จ่าย (cost saving) ช่วยให้เกิดการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมไทย ช่วยให้ผู้เช่าหลักเลี่ยงการใช้จำนวนเงินสูงจากทุนหรือเงินกู้ยืมเพื่อลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ช่วยรักษาสภาพคล่องของเงินทุนหมุนเวียน ได้รับประโยชน์ทางภาษีทั้งผู้ให้เช่า และผู้เช่า ด้านผู้ให้เช่าสามารถนำค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์คิดเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลและด้านผู้เช่าสามารถนำค่าเช่าจ่ายมารวมคิดเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล ช่วยลดความเสี่ยงด้านภาวะเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ย ในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจมีความผันผวน ช่วยลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่เร็วมาก เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น ซึ่งจะได้เข้าถึงแนวคิดที่สนับสนุนในบทต่อไป

ประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจที่มีการพึ่งพาธนาคารพาณิชย์เป็นหลัก (bank based economy) ภาคธุรกิจและประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนแหล่งเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงิน (financial intermediaries) ในการให้สินเชื่อเพื่อตอบสนองความต้องการเงินทุนสำหรับการดำเนินธุรกิจ (ดูตาราง 1)

ตาราง 1

ยอดจำนวนเงินสินเชื่อรวมทั้งระบบ ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2548 แยกตามประเภทและอัตราร้อยละ

ลำดับที่	ประเภทสินเชื่อ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	ร้อยละ
1	ธนาคารทั้งธนาคารพาณิชย์และธนาคารของรัฐ	6,893,178	91.87
2	บริษัทเงินทุนและบริษัทหลักทรัพย์	162,058	2.16
3	บริษัทประกันชีวิต	50,442	0.67
4	บริษัทเครดิตฟองซิเออร์	953	0.01
5	ธุรกิจสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (บริษัททั่วไป)	397,041	5.29
	รวม	7,503,672	100.00

ที่มา: จาก แนวทางพัฒนาธุรกิจสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (หน้า 25), โดย โชติชัย สุวรรณภรณ์, 2549, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง.

มูลค่าธุรกิจรวมของสถาบันการเงินทั้งระบบซึ่งคิดจากขนาดของจำนวนเงินให้สินเชื่อ ณ สิ้นปี พ.ศ. 2548 มีทั้งสิ้นประมาณ 7,503,672 ล้านบาท แบ่งเป็นจำนวนเงินให้สินเชื่อของธนาคารทั้งธนาคารพาณิชย์และธนาคารของรัฐประมาณ 6,893,178 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 91.87 บริษัทเงินทุนและบริษัทหลักทรัพย์ประมาณ 162,058 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 2.16 บริษัทประกันชีวิตประมาณ 50,442 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.67 บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ประมาณ 953 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.01 และบริษัททั่วไปที่ประกอบธุรกิจสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (non-banking business) ประมาณ 397,041 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.29 (ดูตาราง 1) ซึ่งหากรวมธุรกิจสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (non-banking business) ที่ประกอบการโดยธนาคารและบริษัทเงินทุนด้วยแล้ว จะมียอดจำนวนเงินสินเชื่อของธุรกิจสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร(non-banking business) ทั้งสิ้นประมาณ 664,189 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.9 ของมูลค่าธุรกิจการเงินทั้งระบบ

ตาราง 2

ยอดจำนวนเงินสินเชื่อของธุรกิจสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (รวมบริษัททั่วไป บริษัทในเครือธนาคารและบริษัทเงินทุน) ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ. ศ. 2548 แยกตามประเภทและอัตราร้อยละ

ลำดับที่	ประเภทสินเชื่อ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	ร้อยละ
1	สินเชื่อส่วนบุคคล	130,625	19.67
2	ธุรกิจบัตรเครดิต	143,564	21.62
3	ธุรกิจแฟกเตอริง	80,000	12.04
4	ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง	60,000	9.03
5	ธุรกิจการให้เช่าซื้อ	250,000	37.64
	รวม	664,189	100.00

ที่มา: จาก แนวทางพัฒนาธุรกิจสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (หน้า 27), โดย โชติชัย สุวรรณภรณ์, 2549, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง.

ถึงแม้ว่าในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ธุรกิจสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (non-banking business) ได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วและเข้ามามีบทบาทในการเป็นแหล่งเงินทุนให้กับภาคธุรกิจและประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งการเติบโตดังกล่าวส่วนใหญ่จะเป็นสินเชื่อส่วนบุคคล (personal loan) ธุรกิจบัตรเครดิต (credit card) และธุรกิจการให้เช่าซื้อ (hire-purchase) โดย ณ สิ้นปี พ.ศ. 2548 ธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล (personal loan) ซึ่งให้บริการสินเชื่อเพื่อการบริโภค มียอดสินเชื่อคงค้างประมาณ 130,625 ล้านบาทคิดเป็นร้อยละ 19.67 ธุรกิจบัตรเครดิต (credit card) ซึ่งให้บริการสินเชื่อเพื่อการบริโภค เช่นเดียวกัน มียอดสินเชื่อคงค้างประมาณ 143,564 ล้านบาทคิดเป็นร้อยละ 21.62 ธุรกิจแฟกเตอร์ริง (factoring) ซึ่งเป็นลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน มีขนาดธุรกิจซึ่งคิดจากมูลค่าการรับซื้อประมาณ 80,000 ล้านบาทคิดเป็นร้อยละ 12.04 ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง (leasing) ให้บริการสินเชื่อเพื่อการบริโภคและการลงทุน มียอดสินเชื่อประมาณ 60,000 ล้านบาทคิดเป็นร้อยละ 9.03 และธุรกิจการให้เช่าซื้อ (hire-purchase) ซึ่งให้บริการสินเชื่อเพื่อการบริโภคและการลงทุนเช่นเดียวกัน มียอดจำนวนเงินสินเชื่อประมาณ 250,000 ล้านบาทคิดเป็นร้อยละ 37.64 โดยธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล ธุรกิจบัตรเครดิต และธุรกิจแฟกเตอร์ริง เป็นแหล่งเงินทุนระยะสั้น ส่วนธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง และธุรกิจการให้เช่าซื้อนั้น เป็นแหล่งเงินทุนระยะปานกลาง 3-5 ปี (ดูตาราง 2)

เมื่อเปรียบเทียบยอดจำนวนเงินสินเชื่อของธุรกิจสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารกับยอดจำนวนเงินสินเชื่อ ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2548 แยกตามประเภทสินเชื่อทั้งระบบ (ดูตาราง 1) ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2548 อัตราการให้สินเชื่อของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศไทยเท่ากับร้อยละ 0.80 ถึงแม้ว่าจะมีการเผยแพร่โดยแผ่นพับและการโฆษณาของธุรกิจเน้นเปิดโลกการเงินใหม่เป็นทางเลือกช่วยการบริหารการเงินอย่างมืออาชีพแต่อัตราการให้บริการสินเชื่อของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศไทยก็ไม่เพิ่มขึ้น

ส่วนมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งนั้นได้มีการกำหนดในปี พ.ศ. 2539 โดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (ปัจจุบันยกเลิกและได้โอนสินทรัพย์สุทธิและกิจการทั้งหมดให้สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์) ได้กำหนดมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับ

สัญญาเช่าระยะยาว เริ่มใช้บังคับบริษัทมหาชนสำหรับสัญญาเช่าระยะยาวที่มีวันเริ่มต้นสัญญาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2539 เป็นต้นไป และสำหรับกิจการอื่นอย่างซ้ำให้ใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 นี้สำหรับสัญญาเช่าระยะยาวที่มีวันเริ่มต้นสัญญาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นไป (วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2540) ซึ่งผู้ประกอบการกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งได้ถือปฏิบัติจนถึงปี พ.ศ. 2550 และในปี พ.ศ. 2550 สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ปรับปรุงมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาวใหม่ให้เป็นแนวทางเดียวกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 17 สัญญาเช่าระยะยาว (International Accounting Standard No. 17- Leases) และสภาพธุรกิจในประเทศไทย และเปลี่ยนชื่อเป็น มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550) เรื่อง สัญญาเช่า มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง สัญญาเช่า โดยให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2554 เป็นต้นไป) แต่มาตรฐานการบัญชีที่ปรับปรุงใหม่นั้น เนื้อหายังคงความไม่ชัดเจนและไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยเฉพาะหลักเกณฑ์ในการกำหนดแบ่งประเภทสัญญาเช่า หลักเกณฑ์ในการบันทึกรายการบัญชี ตามมาตรฐานการบัญชียังมีประเด็นข้อโต้แย้งระหว่างผู้ประกอบการกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตลอดจน ผู้เช่า มีการตีความและบันทึกรายการบัญชีที่แตกต่างกันตามการตีความของแต่ละฝ่าย (สมาคมลีสซิ่งไทย, 2550ก) ในขณะที่ด้านประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลรัษฎากรไม่ได้มีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะและยังคงใช้กฎหมายใกล้เคียงมาประกอบการพิจารณาได้แก่ การเช่าทรัพย์สิน การเช่าซื้อ เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาสำหรับผู้ประกอบการกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งมากในเรื่องความแตกต่างของมาตรฐานการบัญชี กับหลักเกณฑ์กฎหมายภาษีอากร ที่ต้องปรับปรุงกำไรสุทธิทางบัญชีให้เป็นตัวเลขกำไรสุทธิทางภาษีอากรเพื่อคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน (สมาคมลีสซิ่งไทย, 2550ก)

การศึกษาจะเน้นด้านบัญชีและการใช้ข้อมูลทางบัญชีซึ่งมีผลกับการภาษีอากรในการปรับเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้าง ลักษณะการทำธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศไทย

แผนงานการศึกษา จะศึกษาการนำมาตรฐานการบัญชีและการนำกฎหมายภาษีอากรไปสู่การปฏิบัติและต่อเนื่องโดยการวิเคราะห์ผลแตกต่าง ข้อแตกต่าง หรือข้อโต้แย้งระหว่างหน่วยงานภาครัฐบาลในการจัดเก็บภาษีเงินได้ การควบคุมดูแลของสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในการทำบัญชีให้ถูกต้องและทำอย่างไรให้มีการใช้มาตรฐานเดียวกันสำหรับการปรับปรุงที่สอดคล้องกัน ประสานกัน โดยได้ประโยชน์ทั้งด้านบัญชี การจัดเก็บภาษี และการพัฒนาธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศไทย (สมาคมลีสซิ่งไทย, 2550ก)

นอกจากนี้จะได้ศึกษามาตรฐานการบัญชีของต่างประเทศที่ทำธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง เพื่อทราบข้อแตกต่างระหว่างการบัญชีและการภาษีอากร ซึ่งบางประเทศหลักการบัญชีอาจคล้อยตามกับกฎหมายภาษีอากรได้แก่ประเทศ คาซัคสถาน สาธารณรัฐไคจิส ตาจิกิสถานและอุซเบกิสถาน ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศเอเชียกลาง แต่ในบางประเทศอาจมีความเห็นไม่สอดคล้องกันได้แก่ประเทศ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เป็นต้น สำหรับในประเทศไทยอาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกันได้ ขึ้นอยู่กับสถานะการณ์สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจการเมืองซึ่งผู้วิจัยจะได้ศึกษาข้อมูลเชิงลึกต่อไป

สำหรับในด้านภาษีอากร นั้นการประกอบธุรกิจทุกประเภทจะต้องเกี่ยวข้องกับภาษีอากรหลายประเภท ภาษีอากรจึงเป็นต้นทุนอย่างหนึ่งที่มีความซับซ้อน (Suzuki, 1997, p. 3) และผู้ประกอบธุรกิจทุกคนต้องเอาใจใส่ มิฉะนั้นอาจประสบปัญหาเกี่ยวกับธุรกิจถึงขั้นล้มละลายได้ ภาษีอากรในการประกอบธุรกิจในประเทศไทย มีหลายประเภท ได้แก่ ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา อากรแสตมป์ ภาษีศุลกากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีป้าย ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจจะต้องรู้รายละเอียดภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ประกอบการ และที่สำคัญจะต้องรู้วิธีการวางแผนภาษีอากรด้วย การวางแผนภาษีอากรคือการเตรียมการเพื่อเสียภาษีอากรให้ถูกต้อง ครบถ้วนและประหยัด การทำให้ไม่ต้องชำระภาษีหรือการทำให้เสียภาษีน้อยที่สุดโดยวิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะต้องดำเนินการทั้งก่อนเริ่มต้นประกอบธุรกิจ ในระหว่างประกอบธุรกิจ และเมื่อจะเลิกประกอบธุรกิจ (ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม, 2545)

ดังนั้นการบัญชี และการภาษีอากร (International Finance Corporation --IFC) ที่มีประสิทธิภาพจะเป็นการสนับสนุนให้ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งขยายบทบาทและความสำคัญเข้าไปช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมให้ธุรกิจอุตสาหกรรมสามารถมีเครื่องจักร อุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยไว้ใช้ด้วยต้นทุนที่เหมาะสม นอกจากนี้ทำให้สามารถติดตามข้อมูลและตัวเลขการให้สินเชื่อผ่านธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งซึ่งเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทางราชการในการตัดสินใจนโยบายที่เกี่ยวข้องและเป็นการสนับสนุนเศรษฐกิจของประเทศไปด้วย (โชติชัย สุวรรณภรณ์, 2549)

โดยสรุปความสำคัญของปัญหาของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งจากข้อมูลที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นมีดังนี้

1. ด้านบัญชี ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งเป็นบริการทางการเงินประเภทหนึ่งแต่การบันทึกบัญชีแตกต่างกันตามหลักเกณฑ์การจำแนกประเภทสัญญาเช่าและแตกต่างจากสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารซึ่งอยู่ในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2551)

2. มาตรฐานการบัญชีที่กำหนด ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของเศรษฐกิจในประเทศไทย มีข้อโต้แย้งระหว่างผู้ประกอบการ ผู้ใช้บริการและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และมีการบันทึกรายการบัญชีแตกต่างกันระหว่างผู้ประกอบการ กับ ผู้ใช้บริการ ในขณะที่ใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับเดียวกัน (สมาคมลีสซิ่งไทย, 2550ข)

3. เป็นบริการทางการเงินแบบใหม่ ซึ่งให้สินเชื่อเป็นสินทรัพย์ ไม่ใช่ตัวเงินแตกต่างจากสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารซึ่งอยู่ในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน ดังนั้นการบันทึกรายการบัญชีจึงต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ให้ถูกต้องครบถ้วน ไปด้วย

4. ด้านภาษีอากร ไม่มีประมวลรัษฎากรที่กำหนดให้เฉพาะ แตกต่างจากสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารซึ่งอยู่ในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน ได้แก่ ธุรกิจแฟ็กเตอริง ธุรกิจบัตรเครดิต ธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล เป็นต้น จะมีกฎหมายภาษีอากรกำหนดไว้ชัดเจน (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2551)

5. การเสียภาษีจากรายได้เป็นประเภทภาษีมูลค่าเพิ่ม แตกต่างจากสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารซึ่งอยู่ในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน ได้แก่ ธุรกิจแฟ็กเตอริง ธุรกิจบัตรเครดิต

ธุรกิจสินเชื่อบุคคล เป็นต้น การเสียภาษีจากรายได้เป็นประเภทภาษีธุรกิจเฉพาะ (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2551)

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในบทที่ 3

ประเด็นปัญหาการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นปัญหาเพื่อการศึกษาไว้ 3 ข้อดังนี้

1. บัญชีตามมาตรฐานการบัญชีกับการภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการให้เช่าแบบ ลีสซิ่งมีลักษณะความแตกต่างกันอย่างไร
2. มีปัจจัยอะไรที่มีผลกระทบต่อการบัญชีและการภาษีอากรของการประกอบ ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งซึ่งทำให้ธุรกิจมีขนาดเล็กและเติบโตช้าและผลกระทบนั้นมี ผลต่อการพัฒนาการด้านเศรษฐกิจของการประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง
3. มีรูปแบบเฉพาะในการบัญชีและการภาษีอากรของการประกอบธุรกิจการ ให้เช่าแบบลีสซิ่งที่ได้ประโยชน์และความสอดคล้องระหว่างการบัญชีและการภาษี อากรในประเทศไทยหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาไว้ 3 ข้อดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะความแตกต่างของบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีกับการภาษี- อากรของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง
2. เพื่อระบุปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบัญชีและการภาษีอากรของการประกอบ ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งซึ่งทำให้ธุรกิจมีขนาดเล็กและเติบโตช้าและผลกระทบนั้นมี ผลต่อการพัฒนาการด้านเศรษฐกิจของการประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง
3. เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการบัญชีและการภาษีอากรของการประกอบธุรกิจการ ให้เช่าแบบลีสซิ่งที่ได้ประโยชน์และความสอดคล้องระหว่างการบัญชีและการภาษีอากร ในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตระยะเวลาของการวิจัย

ผู้วิจัยจะใช้เวลาในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณดังนี้

ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้ การจัดกลุ่มสนทนาประเด็นเฉพาะ (focus group discussion) การสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) และการสำรวจ เริ่มเก็บข้อมูลเบื้องต้นตั้งแต่เดือน กันยายน พ.ศ. 2550 และเก็บข้อมูลเชิงลึกตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 ถึงเดือน กันยายน พ.ศ. 2552

ข้อมูลเชิงปริมาณ เก็บตัวเลขจากงบการเงินและจำนวนเงินการอนุมัติให้สินเชื่อเป็นเวลา 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 ถึง พ.ศ. 2550 เพื่อเปรียบเทียบแนวโน้มของธุรกิจ การวิเคราะห์อัตราร้อยละและการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

ขอบเขตประชากร

การวิจัยเชิงคุณภาพ หน่วยวิเคราะห์ คือบริษัทที่ประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบ-
ลีสซิ่ง ในประเทศไทย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) คือผู้ทำบัญชี จำนวน 6 ราย

โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกประชากรดังนี้

1. เป็นบริษัทที่ประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศไทย
2. เป็นสมาชิกสมาคมลีสซิ่งไทย
3. เป็นบริษัทที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลก่อนปี พ.ศ. 2542 เนื่องจากปี พ.ศ. 2542 เป็นปีที่มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว เริ่มบังคับใช้สำหรับบริษัทที่เป็นนิติบุคคลทั้งหมด

4. เป็นบริษัทที่มีทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 60 ล้านบาทขึ้นไป

5. เป็นบริษัทที่ประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง จนถึงปัจจุบัน

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษา คือบริษัทที่ประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบ-
ลีสซิ่ง ในประเทศไทย จำนวน 19 บริษัท

โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกประชากรดังนี้

1. เป็นบริษัทที่ประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศไทย
2. เป็นบริษัทจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลก่อนปี พ.ศ. 2542 เนื่องจากปี พ.ศ. 2542 เป็นปีที่มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว เริ่มบังคับใช้สำหรับบริษัทที่เป็นนิติบุคคลทั้งหมด
3. เป็นบริษัทที่มีทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 60 ล้านบาทขึ้นไป
4. เป็นบริษัทที่ประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง จนถึงปัจจุบัน

ขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาการนำ มาตรฐานการบัญชี ประมวลรัษฎากร ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไปปฏิบัติ ลักษณะความแตกต่างของการบัญชีและการภาษีอากร ปัจจัยที่มีผลต่อการบัญชีและการภาษีอากรของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง เพื่อให้ได้รูปแบบในการบัญชีและการภาษีอากรของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง

ข้อตกลงเบื้องต้น

หน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) เป็นระดับบริษัท

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) คือผู้ทำบัญชี

การเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 ระดับ

ระดับ 1 ข้อมูลของบริษัท

ระดับ 2 ความคิดเห็นของผู้ทำบัญชี เรื่องการนำมาตรฐานการบัญชีไปสู่การปฏิบัติ การนำกฎหมายประมวลรัษฎากรที่เกี่ยวข้องไปสู่การปฏิบัติและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบัญชีและการภาษีอากร

ในการรายงานผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้นามสมมติของบริษัทและผู้ทำบัญชีของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งแทนชื่อจริง เพื่อมิให้เป็นการละเมิดสิทธิของกลุ่มประชากรที่ศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

คำจำกัดความของการนิยามศัพท์สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ผู้ทำบัญชี ของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ในประเทศไทย หมายถึงผู้ทำบัญชี ตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี ในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติสภาวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 และข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 6) เรื่อง ผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2547 และเป็น ผู้ที่มีตำแหน่งรับผิดชอบงานด้านบัญชีในสถานะผู้ทำบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี ของธุรกิจการให้เช่าแบบ ลีสซิ่งในประเทศไทย ได้แก่ ผู้อำนวยการบัญชี สมุหบัญชี หัวหน้าแผนกบัญชี หรือ ชื่ออื่นซึ่งมีหน้าที่ รับผิดชอบงานด้านบัญชี
2. ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หมายถึงบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชี ตามข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 13) (พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547) และมีประสบการณ์ในการสอบบัญชี ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง
3. การบัญชีของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง หมายถึงการนำมาตรฐานการบัญชี ไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ การวางรูปแบบบัญชีให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้องครบถ้วนตามมาตรฐาน การบัญชีฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550) เรื่อง สัญญาเช่า (ฉบับเดิมเรื่อง การบัญชีสำหรับ สัญญาเช่าระยะยาว) และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ซึ่ง ประกอบด้วยรายการบัญชีดังนี้
 - 3.1 การบันทึกบัญชีสินทรัพย์ หมายถึง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับสินทรัพย์ตาม สัญญาของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง
 - 3.2 การบันทึกบัญชีหนี้สิน หมายถึง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับหนี้สินตามสัญญา ของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง
 - 3.3 การบันทึกบัญชีรายได้ หมายถึง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับรายได้ตามสัญญา ของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง
 - 3.4 การบันทึกบัญชีค่าใช้จ่าย หมายถึง การบันทึกบัญชีเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายตาม สัญญาของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง
4. สัญญาของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง หรือ สัญญาเช่าระยะยาว ตามมาตรฐาน การบัญชีฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550) เรื่อง สัญญาเช่า หมายถึง สัญญาหรือข้อตกลงที่ผู้ให้

เข้าโอนสิทธิการใช้สินทรัพย์ให้แก่ผู้เช่า โดยได้รับค่าเช่าเป็นผลตอบแทนสำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทได้แก่

4.1 สัญญาเช่าดำเนินงาน หมายถึง สัญญาเช่าที่มีใช้สัญญาเช่าการเงิน

4.2 สัญญาเช่าการเงิน หมายถึง สัญญาเช่าที่โอนส่วนใหญ่ของความเสี่ยงและผลตอบแทนทั้งหมดไปให้ผู้ครอบครองสินทรัพย์ ทั้งนี้อาจจะมีหรือไม่มีกรรมสิทธิ์ให้ไปจริง

5. การภาษีอากร หมายถึง การนำหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือมาตรฐานการบัญชีมาปรับให้สอดคล้องกับประมวลรัษฎากรและกฎหมายภาษีอากรต่างๆซึ่งกฎหมายภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง มีดังนี้

5.1 กฎหมายภาษีมูลค่าเพิ่ม

5.2 กฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคล

5.3 กฎหมายภาษีเงินได้ หัก ณ ที่จ่าย

6. การใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หมายถึง การนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องมาปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนสำหรับการดำเนินธุรกิจ

7. งบการเงิน หมายถึง งบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด งบการเปลี่ยนแปลงของผู้ถือหุ้น

8. รูปแบบของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งหมายถึง การบัญชีของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งและการภาษีอากรเกี่ยวกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งโดยมีรูปแบบการบันทึกบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไปและความระมัดระวังปรับปรุงให้สอดคล้องกับการภาษีอากรในการยื่นรายการเพื่อเสียภาษีอากรงวดรายเดือนและงวดรายปี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้การบันทึกบัญชีถูกต้องครบถ้วนตามมาตรฐานบัญชีที่เกี่ยวกับธุรกิจการให้เช่าแบบ ลีสซิ่ง โดยปรับปรุงวิธีการบันทึกบัญชีของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งให้ถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	
ห้องสมุดงานวิจัย	
วันที่.....	3 ก.ค. 2555
เลขทะเบียน.....	246199
เลขเรียกหนังสือ.....	

2. ทำให้การเสียภาษีอากรของธุรกิจถูกต้องครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์และบทบัญญัติของกฎหมายภาษีอากรที่เกี่ยวกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งของประเทศไทยในปัจจุบัน

3. ทำให้สามารถวางระบบบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีกรณีสัญญาเช่าการเงิน (financial lease) และสัญญาเช่าดำเนินงาน (operating lease) พร้อมทั้งวางแนวทางการปรับปรุงระบบบัญชี ให้สอดคล้องและถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายภาษีอากรทั้ง 2 ส่วน เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ประกอบการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศไทย

4. นำปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบัญชีและการภาษีอากรมาเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งและสามารถยอมรับได้ทั้งทางด้านนักบัญชี นักกฎหมาย เจ้าหน้าที่กรมสรรพากร รวมทั้งกระทรวงพาณิชย์